

Akademi Båstad gymnasium
Lyckan 7
269 22 Båstad

Båstads kommun
Vångavägen 2
269 80 Båstad

Beslut
2010-10-08
1 (6)
Dnr 40-2010:270

Kvalitetsgranskning av Akademi Båstad gymnasium i Båstads kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat hur elevers möjligheter att nå målen påverkas av arbetsmetoder inom ramen för självstudier/eget arbete.

Åtgärder behöver vidtas för att förbättra verksamheten i följande avseenden:

- Skolan bör tydliggöra hur strävansmålen anger inriktningen i skolans arbete med självstudier.
- Skolan bör utveckla arbetet med att förbereda eleverna för självstudier.
- Skolan bör utveckla elevernas inflytande över undervisningens innehåll vid självstudier.

Rektor och huvudmannen har ansvar för att förbättringsområdena i Akademi Båstad gymnasium åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet.

Skolinspektionens granskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan i Akademi Båstad gymnasium i Båstads kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan under perioden den 15 mars till den 31 oktober 2010. Granskningen av Akademi Båstad gymnasium i Båstads kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan.

Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning>).

Syftet med kvalitetsgranskningsprojektet är att granska hur elevernas möjligheter att nå målen påverkas av arbetsmetoder inom ramen för självstudier/eget arbete. För att leva upp till styrdokumentens krav på individanpassning går skolorna olika vägar. Inom den regelbundna tillsynen har Skolinspektionen fått intrycket att ett vanligt sätt är att öka andelen självstudier/eget arbete. Arbetssättet ställer stora krav på elevers förmåga

att planera och genomföra studier med begränsad lärarhandledning. Hur skolor arbetar med självstudier/eget arbete ter sig mot denna bakgrund som ett viktigt granskningsområde. Vid avslutat projekt ska de granskade skolornas förhållningssätt gällande självstudier/eget arbete ha synliggjorts och bedömts mot de krav som ställs i författningarna men också med stöd av forskningsresultat och beprövad erfarenhet. Detta förväntas bidra till att dessa skolor fortsättningsvis arbetar med självstudier/eget arbete med en hög måluppfyllelse och inom ramen för definitionen av undervisningstid. Projektets resultat kommer även att spridas till skolor och huvudmän som inte deltagit i studien och förväntas där ge samma effekt som i de granskade skolorna.

Granskningen tar sin utgångspunkt i följande frågeställningar:

- Ger skolans sätt att anordna självstudier eleverna möjlighet att nå målen?
- Ger självstudierna utrymme för att anpassa undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar och behov?
- Upplever eleverna att de får det stöd och den stimulans de behöver?

Motivering till beslutet

Ger skolans sätt att anordna självstudier eleverna möjlighet att nå målen?

Skolinspektionens regelbundna tillsyn har visat att det blivit allt vanligare att organisera undervisningen i form av självstudier. Denna undervisningsform är vanligare i vissa skolor än i andra. Mycket tyder vidare på att begreppet undervisningstid är föremål för en relativt fri tolkning. Det kan också konstateras att självstudier/eget arbete organiseras på olika sätt. Det nationella målet att elever i gymnasieskolan ska nå minst godkänt betyg i samtliga kurser som ingår i deras studieplan är långt ifrån uppnått i svensk gymnasieskola. Arbetsformer och arbetssätt påverkar måluppfyllelsen i hög grad. Undervisningsmetoden självstudier kräver god planering och förberedelse av både lärare och elever. Forskningen visar att elever från studievana hem hanterar de outtalade krav som ställs i självstudier/eget arbete, medan elever från mindre studievana hem i större utsträckning är beroende av interaktion med läraren.

Under denna rubrik behandlas följande bedömningspunkter:

- Beskrivning av skolans kunskapsresultat
- Erbjuds den garanterade undervisningstiden
- I vilken utsträckning använder skolan självstudier
- Hur är självstudierna upplagda
- Hur förbereds eleverna för att klara självstudier
- Bidrar självstudier till att elever avbryter utbildningen
- Hur arbetar skolan med mål att sträva mot i arbetsformen självstudier

Den nationella statistiken visar att Akademi Båstad gymnasiums elever på naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet har något lägre resultat än genomsnittet i riket. Det gäller både genomsnittlig betygspoäng och behörighet till högskolestudier. Enligt rektorn och lärarna påverkar inte självstudier som undervisningsform elevernas förutsättningar att nå målen på något negativt sätt. Både lärare och elever ger uttryck för att självstudier till viss del kan gynna måluppfyllelsen. Det finns inget som pekar på att någon elev har avbrutit sina studier på grund av för mycket/för litet självstudier i undervisningen.

Enligt rektorn och lärarna använder skolan inte självstudier i så stor utsträckning förutom i projektarbetet. Av intervjuerna framkommer inget som tyder på att antalet undervisningstimmar påverkas av om en kurs innehåller självstudier eller inte.

I flera kurser arbetar eleverna med självständiga uppgifter men läraren finns hela tiden tillgänglig. Detta arbetssätt ökar i omfattning under elevernas studietid. Enligt lärarna beror det på kursens innehåll hur undervisningen planeras. Det är lättare att ge eleverna självständiga arbetsuppgifter och större ansvar i B- och C-kurser. Det är en förutsättning för vissa betygssteg i kurser att eleverna gör självständiga arbetsuppgifter. I längre kurser planerar lärarna ofta innehållet så att man har en gemensam del och att eleverna sedan gör självständiga fördjupningsuppgifter. Det framgår också att det är mer självstudier/självständigt arbete i språk och samhällsvetenskapliga ämnen än i matematik och naturorienterande ämnen. Det förekommer sällan ämnesövergripande uppgifter. Enligt de intervjuade lärarna så finns strävansmålen med i bakgrunden när man planerar sin undervisning men det saknas en gemensam pedagogisk diskussion om strävansmålen inverkan på undervisningen och varför man har självstudier/självständigt arbete. Enligt Skolinspektionens bedömning bör skolan tydliggöra hur strävansmålen anger inriktningen på skolans arbete med självstudier för att ytterligare öka kvaliteten i undervisningen.

Intervjuerna visar att eleverna har varierande förkunskaper när det gäller att arbeta självständigt när de börjar på skolan. Eleverna erbjuds en kort introduktion i studieteknik. Enligt lärarna och eleverna behöver eleverna en bättre förberedelse och introduktion till självstudier, t.ex. hur man ska planera sitt arbete. Det finns ett problem med att elever inte tar tillvara på tiden för en uppgift utan börjar sent. Det leder enligt intervjuerna till en arbetsanhopning för eleverna när flera uppgifter ska redovisas samtidigt och kvaliteten blir också lidande då eleverna inte använder all den tid som är avsatt till ett arbete. Skolinspektionen bedömer att skolan bör utveckla arbetet med att förbereda eleverna för självstudier/självständigt arbete.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Akademi Båstad gymnasium använder sig av självstudier utifrån läroplanens och kursplanernas mål så att eleverna får ett ökat ansvar för sina studier. Skolan genomför självstudier på ett sådant sätt att eleverna ges möjlighet att nå målen i respektive kurs men arbetet med att förbereda eleverna för självstudier/självständigt arbete bör utvecklas. Skolan bör också tydliggöra

hur strävansmålen anger inriktningen i skolans arbete med självstudier för att ytterligare öka kvaliteten i undervisningen.

Ger självstudierna utrymme för att anpassa undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar och behov?

Individanpassning av undervisningen till varje elevs förutsättningar är en bärande tanke i styrdokumentet för gymnasieskolan. Vikten av elevernas möjligheter att utöva inflytande över undervisningen och ta ansvar för studieresultaten betonas i läroplanen. För att leva upp till dessa krav går skolorna olika vägar. Skolinspektionens regelbundna tillsyn ger intrycket att ett vanligt sätt är att öka andelen självstudier/eget arbete. Innebär detta i realiteten att undervisningen individanpassas? Har eleverna inflytande över självstudierna. Studier visar i motsats till detta att elevers uppfattning av att behärska skolans tidsplanering är låg.

Under denna rubrik behandlas följande bedömningspunkter:

- Hur stor är elevernas tillgänglighet till lärare
- Har eleverna inflytande över arbetet med självstudier
- Har skolan en pedagogisk idé med självstudier
- Bedrivs självstudierna individuellt eller i grupp

Av intervjuerna framgår att lärarna är tillgängliga för eleverna under lektionstid. Även om eleverna har självstudier/självständiga arbetsuppgifter börjar de flesta lektioner med en gemensam genomgång. Eleverna är sedan fria att fortsätta sitt arbete i klassrummet, i skolans lokaler eller hemma. Det är få elever som väljer att arbeta hemma under lektionstid.

Enligt intervjuerna varierar elevernas inflytande i undervisningen när det gäller självstudier. Lärarna menar att det är kursens innehåll som styr graden av inflytande. Det är t.ex. större möjlighet till inflytande i fördjupningskurserna. Enligt eleverna presenterar oftast läraren en planering för kursens innehåll som de sedan diskuterar och i viss mån kan påverka. Eleverna har störst inflytande när det gäller hur de vill arbeta, enskilt eller i grupp, och över redovisningstidpunkter. Elevinflytandet uppmärksammades också i den tillsyn som gjordes på skolan 2008. Enligt lärarna vidtogs åtgärder till följd av tillsynen så att elevernas inflytande skulle öka men det gemensamma arbetet har avstannat, delvis på grund av ledningsbyten. Skolinspektionen bedömer att skolan måste fortsätta sitt arbete med att öka elevinflytandet och att elevernas inflytande över innehållet i självstudier bör utvecklas.

Skolan har ingen uttalad pedagogisk idé om självstudier men intervjuerna visar att det finns en medvetenhet om att självstudier i många fall behövs för att elever ska nå målen i kursplaner och i läroplanen. Enligt lärarna används också självstudier för att variera undervisningen och för att anpassa den efter elevernas förutsättningar och behov. Ele-

verna lär sig på olika sätt och en del av de intervjuade eleverna framhåller att självstudier ger större möjlighet att visa sina kunskaper.

Intervjuerna visar också att självstudier kan anpassas efter elevernas behov i form av individuellt arbete eller grupparbete. Ibland får eleverna välja och det förekommer då både individuella och grupparbeten och ibland styr lärarna formen för självstudierna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att arbetet med självstudier i Akademi Båstad gymnasium ger goda möjligheter att anpassa undervisningen efter elevernas individuella behov och förutsättningar men att elevernas inflytande över undervisningens innehåll vid självstudier bör utvecklas.

Upplever eleverna att de får det stöd och den stimulans de behöver?

Avsikten med självstudier är att utveckla elevernas förmåga till analys och vetenskapligt tänkande. Detta ska ge eleverna stimulans och möjligheter att utvecklas efter sina förutsättningar. Upplever eleverna detta och får de stöd och hjälp i arbetet med självstudierna?

Under denna rubrik behandlas följande bedömningspunkter:

- Vilket stöd erbjuder skolan de elever som har svårigheter med självstudier
- Upplever eleverna att självstudierna är lärarledda
- Känner eleverna sig stimulerade av självstudier

Skolan erbjuder schemalagd stödtid för eleverna. Tiden är öppen för alla elever som vill ha hjälp med sina studier och alla lärare finns till hands. Både elever och lärare menar också att lärarna alltid är tillgängliga för de elever som behöver stöd. Lärarna arbetar med att lägga in avstämningstillfällen för att fånga upp de elever som har svårt att börja på en uppgift och har tät handledning med de elever som behöver det.

Eleverna upplever att självstudierna är lärarledda. De tycker att det är bra och stimulerande med självstudier om ämnet intresserar dem och de får tydliga instruktioner för arbetet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolans arbete med självstudier genomförs så att eleverna upplever det stimulerande. Skolan tar också ansvar för att ge de elever som behöver stöd i arbetet med självstudier ett bra stöd.

Uppföljning

Vid redovisning till Skolinspektionen i samband med uppföljningen, ange vilka åtgärder som vidtagits och vilka åtgärder som eventuellt planeras. Ange även tidplan för planerade åtgärder och ansvarig för genomförandet. Redogörelsen kan sändas per e-post. Ange Skolinspektionens diarienummer (Dnr 40-2010:270) vid kommunikation med myndigheten angående granskningen.

2010-10-08
6 (6)
Dnr 40-2010:270

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråden Elisabeth Fogelberg och Barbro Nässén samt utredaren Anders Nilsson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Björn Persson
Avdelningschef

Viveca Serder
Enhetschef/Föredragande

Bilaga

Skolinspektionens granskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan

Skolinspektionens granskning av Självstudier/tidsanvändning i gymnasieskolan

De bedömningar som Skolinspektionen gör inom ramen för granskningen grundar sig på de författningar som reglerar gymnasieskolan.

I 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna finns en bärande tanke om individanpassning och elevernas möjligheter att utöva inflytande över undervisningen. Där finns också mål att sträva mot när det gäller elevernas förmåga att överblicka större kunskapsfält och utveckla en analytisk förmåga och ett alltmer vetenskapligt sätt att arbeta och tänka.

I gymnasieförordningen regleras den garanterade undervisningstiden och begreppet undervisningstid definieras som "tid för arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under en lärares ledning". I samma förordning anges också att elevernas skolarbete skall förläggas måndag–fredag och skall vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt (detta gäller dock inte fristående skolor).

Dessutom grundar sig granskningen på forskningsresultat och beprövad erfarenhet inom området. I en forskningsöversikt om individualisering i undervisningen konstateras att den individualisering som framför allt är framträdande i skolan är ansvarsindividualisering i form av självstudier. Trots att styrdokumentet specificerar att det är viktigt att ta fasta på att elever lär på olika sätt beskriver forskningen att skolans undervisningsstrategier snarare har krympt än vidgats under årens lopp. Dessutom framgår det att en hög andel individuellt arbete får till följd att eleverna blir mindre engagerade i skolarbetet och att det också finns ett samband mellan en ökad andel eget arbete och sämre studieresultat. Annan forskning lyfter fram betydelsen av en aktiv och pådrivande lärare som förmår att utforma undervisningen så att den fungerar för olika elever och därmed har en positiv inverkan på resultaten.

I en kunskapsöversikt av undervisningen i naturorienterade ämnen i den svenska grundskolan visar Skolverket att eget undersökande inte gynnar elevers lärande och förståelse av naturvetenskap. Kunskapsöversikten beskriver i stället att lärarstöd är viktigt, och att undervisning där elever förväntas upptäcka saker själva är ineffektiv. Skolverket menar att detta resultat stämmer väl överens med den internationella forskningen på området. I den nyligen publicerade rapporten "*TIMS Advanced*" framgår det att svenska elever på gymnasiet kraftigt försämrat sina resultat i matematik och fysik. Skolverket lyfter det faktum att svenska elever ägnar relativt mycket tid åt individuellt arbete på lektionerna som en möjlig bidragande orsak.

I Skolverkets rapport "*Självkänslan och skolans vardag*" berörs ämnet tidsanvändning och dess koppling till elevers arbetssituation och självstudier. Elevernas svar på en enkätstudie som redovisas i rapporten tyder på att eleverna inte klarar av att planera i tillräcklig utsträckning. Det är även tydligt från studien att skolmotivationen ökar med ökande behärskning av tidsplanering.